СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 265. Джрзі Сіті, Н. Дж., четвер, 12-го листопаду, 1936. — VOL. XLIV. No. 265. Jersey City, N. J., Thursday, November 12, 1936. THREE CENTS

РУЗВЕЛТ ПРОТИ НОВИХ ПОДАТКІВ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт заявив на конференції з пресою, що він думає держатися своєї обіцянки, даної в часі виборчої кампанії, та не домагатися від конґресу ухвалення нових податків.

На запит, чи він думає зараз зрівноважити буджет, себто видатки з приходами, президент відповів виминаючо. Коли ґазетярі питалися за величину буджету, за реорґанізацію уряду, за можливу зміну фармерської політики, за забезпечення фармерських зборів, президент заявив, що всі ці справи находяться ще в стадії розсліду.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОБУЄ РЯТУВАТИ ЗДОБУТКИ ПЕРШОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт припоручив ріжним урядовим аґентурам простудіювати способи, якими можнаб урятувати здобутки першої його адміністрації на полі суспільної поправи, як усунення дитячої праці, захоронення робітників, забезпечення їм права до орґанізації й колективної умови і таке інше.

Ґазети пояснюють приказ президента як доказ, що він буде старатися не лише врятувати суспільні здобутки своєї першої каденції, але їх ще й розвинути.

РОБІТНИЧІ ЮНІЇ ЗА „НАЙРУ".

ВАШИНҐТОН. — Дві великі робітничі юнії, а саме юнія жіночих кравців і юнія чоловічих кравців, виступили з публичною заявою за потребу воскресення законодавства в роді „найри", себто такого, що встановляє для робітників максимальну довжину робучого дня та мінімальну робітничу заплату.

Юнія жіночих кравців має коло 250,000 членів, юнія чоловічих кравців коло 150,000 членів.

РУЗВЕЛТ ЗА ЗАХОРОНУ ВІЙСЬКОВИХ ТАЙН.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт видав у порозумінню з секретарями війни, фльоти й судівництва розпорядок, щоб американський уряд не продавав більше чужим урядам нових типів боєвих літаків, поки не мине два роки від винайдення цього типу літака.

У цей спосіб уряд думає захоронитися перед уживанням його нових винаходів чужими урядами.

СТРАЙК МОРЯКІВ РОСТЕ.

НЮ ЙОРК. — Як корабель „Санта Марія" з лінії Ґрейс віхав у цей порт, вертаючися з Полудневої Америки, вся залога корабля, зложена з 141 моряків, покинула службу й пристала до страйку.

Через страйк не можуть вертатися в Америку туристичні кораблі, що задержалися в Гонолюлю.

Між страйкарями й страйколомами приходить до бійок. У вівторок пробито одного страйколома ножем.

ДВІ СМЕРТИ В РОДИНІ В ОДИН ДЕНЬ.

ШІКАҐО (Ілинойс). — У родині місцевих українських громадян і членів У. Н. Союзу, Іванів, помер 7-го листопаду по операції сліпої кишки Андрій Іваньо, що родився 2-го грудня 1921-го року в Шікаґо й належав до Молодечого Департаменту У. Н. Союзу. Того самого дня помер тут Семен Іваньо, його батько, член братства Пресв. Богородиці, 259. відділу У. Н. Союзу.

Семен Іваньо родивсь у Вишатичах, повіту перемишлянського, в Галичині, 22-го вересня 1887-го року. До У. Н. Союзу приступив у лютім 1925-го року.

Похорони відбулись у вівторок, 10. листопаду.

ЗА РОЗСЛІД БЕЗПРАВНОЇ ІМІҐРАЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Орґанізація „Федерал Ґренд Джурі Ассосіейшен" улаштувала дебату над справою безправної іміґрації до Злучених Держав.

Корсі, що був колись комісарем іміґрації, доказував, що в Америці безправних іміґрантів так багато, що виловлювати їх усіх та депортувати мусить принести й урядові й громадянству багато клопотів. З ним годився суддя Джан Накс з федерального суду. Вони подавали число іміґрантів, що не мають для свого побуту в Америці правних основ, на один міліон осіб. Оба бесідники доказували, що депортація безправних іміґрантів розбила би багато родин.

Ухвалено резолюції за краще прослідження цих справ.

КАМПАНІЯ „ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА".

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт видав заклик до всіх мешканців краю підперти роботу „Червоного Хреста", стаючи його членами.

У своїм заклику президент підчеркує допомогову акцію „Червоного Хреста" в ріжних масових нещастях.

„МАЙН КАМПФ" ҐІТЛЕРА ПО АРАБСЬКИ.

Чехословацьке пресове бюро повідомляє з Палестини, що в Баґдаді появився „Майн Кампф" канцлера Ґітлера в арабському перекладі з передмовою про канцлера й його боротьбу з жидами. В Палестині книжка Ґітлера є заборонена.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРОТЕСТ У ВАРШАВІ.

Американський посол у Варшаві передав польському урядові другий протест проти арештування і засудження американської горожанки Мінни Ґалевської з Ню Йорку за те, що вона при виїзді з Польщі не виказала готівки в сумі 320 долярів.

Ґалевська була засуджена на пів року тюрми і відсиділа один місяць. Тепер її справу має розглядати львівський вищий суд.

ЖІНКУ ВКУСИВ ПАВУК, ЩО ЗОВЕТЬСЯ „ЧОРНА ВДОВА".

У шпиталі в Медисин Гет (Канада) знаходиться пані Арчі Ериксон, що приходить поволі до себе по потрясенню та затроєнню від укушення павуком, що зветься „чорна вдова". Павук упав на неї з верху дверей у її домі в Мелеб, що лежить 25 миль на захід від Медисин Гет. Павук укусив паню Ериксон наперед у шию, а опісля, коли вона віддерла його зі своєї одежі, він укусив її в груди.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

Жахлива залізнича катастрофа склалася біля залізничої стації Лямберґ у Німеччині. Особовий потяг, що ішов з Берліна до Пілави, зударився з потягом товаровим. Оба паровози розбились і впали на сусідній шлях. Кілька ваґонів упало в рів, кілька вбилося в землю. Число ранених і вбитих доходить до 200 осіб. Оба машиністи й їхні помічники згинули. Причиною катастрофи було помилкове наставлення семафору.

ДОМАГАННЯ СЛОВАКІВ ДО БЕНЕША.

До Ружомберку приїхав през. Бенеш. Його привитав о. Глинка, який сказав між іншим таке: „Обстоюємо дальше наші домагання, які ми заявили ще 1918 р. Те, що тоді сказав през. Масарик, повторюємо сьогодні: — Домагайтеся всіх урядів, навіть найвищих, і дістанете їх!" В умові пітсбурській було сказано, що Словаччина матиме свою адміністрацію, свій сойм і свої суди. Словацька мова буде урядовою у школах, урядах і публичнім житті. Цього ми далі домагаємось!"

ВБИЛИ СЕКВЕСТРАТОРА.

Із Замостя виїхав недавно 53-літній Войтіх Яніцкий, секвестратор скарбового уряду, в урядових справах до Звіринця і всякий слід за ним загинув. Тому кілька днів до Замостя наспіла вістка, що тіло секвестратора знайшли на дні керниці та що його вбито серед загадочних обставин.

ФРАНЦІЯ ВИСЛАЛА ДЕЛЕҐАТІВ ВПРИВОДУ СВІТОВОЇ ВИСТАВИ.

Площу, на котрій стане світова вистава в 1939-тім році в Ню Йорку, відвідала делеґація французького уряду. Делеґація подивляла скорість, з якою площу підготовляють до вистави. Голова організаційного комітету представляв делеґації, що підготовані роботи вже майже на викінченню та що незадовго почнуть уже будувати перший виставовий будинок.

ПОЛІЦІЙНИЙ ПЕС ХОРОНИВ ЗАГУБЛЕНУ ДИТИНУ.

У місцевості Байдур, Ман. загубився дволітній фармерський хлопчик. Тому, що мати загубленої дитини була сама вдома з 6-місячним немовлятком, вона не могла залишити дому й фарми і шукати дитини. Щойно вечором батько родини, вернувшися з праці додому, скликав околичних фармерів, які з ліхтарнями почали шукати в лісі хлопця. Після довгих пошукувань дитину знайшли сплячу в лісі. Біля неї лежав 4-місячний поліційний пес.

ДИВОВИЖНА БАРАБОЛЯ.

На фармі п. Василевського, що мешкає на полудне від міста Веґревил (Канада), виросла дивовижна бараболя. Бараболя виглядає як випростувана долоня пересічного мужчини, лиш має один палець забагато.

ФАЛЬШИВІ ХАРЧЕВІ ПРОДУКТИ.

Міське заведення для дослід харчевих продуктів у Львові перевело у вересні ц. р. 1,520 аналіз, з чого 39 справ спрямовано на судову дорогу. Молоко у вісьмох випадках було розпущене водою, сметана у 15 випадках мала замало товщу, хліб не все мав приписану вагу, морозиво було забарвлене аніліною, мід у 7 випадках мав додаток води а раз бараболяного сиропу, вино раз було фальшоване. Звернено теж увагу на косметики і сконфісковано більшу скількість крему на лице, що мав домішку ртутного препарату.

КАРА НА ЧЛЕНІВ УНДО.

В Тютковичах, пов. Рівне, відбулася згідно з приписами закону про збори нарада Повітового Народнього Комітету УНДО. Повітове староство перевело доходження й покарало як за нелеґальне зібрання: д-ра Могильницького на 200 зл., голову Повітового Нар. Комітету Василя Ярмолюка на 50 зл., Нестора Кузьминця, М. Максимчука й П. Пантюха по 25 зл. і п. Залюбовського на 5 зл. Покарні внесли відклик і справу буде розглядати рівенський окружний суд.

ПРОТИДЕРЖАВНА ВІДОЗВА.

У Ступках, пов. Тернопіль, вивісив хтось на дверях людового дому протипольську відозву, а під відозвою був нарисований тризуб, шабля і кріс. Під закидом авторства цієї відозви арештовано Степана Шахрая.

ПОШИРЕННЯ ПИТТЯ СЕРЕД ЖІНОК.

Урядове бюро для нагляду над торговлею алькогольними трунками в стейті Ню Йорк вислало квестіонар до жіночих клюбів у стейті з запитом, які впливи має контроля алькогольної торговлі на людей. Квестіонар дістали 157 орґанізацій. Відповідь подали лише 35. Ті, що відповіли, кажуть, що жінки тепер більше пють, як давніше. Жіноча орґанізація тверезости при методисьція тверезости при методиській церкві цього стейту домагається привернення проґибіції, бо, мовляв, торговлі алькоголем не можна контролювати.

ЗАТРУЇЛИСЯ ГРИБАМИ.

Василь Куций, господар з Чорнокінець Малих, повіт Копичинці, назбирав у лісі грибів і велів жінці зварити вечерю. Коли зїв з жінкою і старим батьком вечерю, всі троє дістали жолудкових болів. По лікаря післали аж на четвертий день. Лікар велів відвезти хорих до шпиталю в Чорткові. Та хорі не доїхали, бо зараз за селом у муках померли. Старенький батько, Гринько Куций, який до шпиталю не хотів їхати, помер також у муках четвертої днини після спожиття отруйних грибів. Покійні були досить заможні господарі.

ДО МОСКВИ.

В останньому місяці з України вивозять що дня до Москви понад 1,000 тон кавунів і мельонів. Призначаються вони для підгодовування „столиці всіх трудящих"... Цікаво, чи багато доводиться їсти тих кавунів і мельонів українським селянам?

АРЕШТУВАННЯ ЗА ПРОТИЖИДІВСЬКІ ЛЕТЮЧКИ.

В Розгірчу, пов. Стрий, хтось розкинув летючки, що закликали людей не купувати в жидівському склепі та домагатися підвишки платні за перевіз дров із жидівського зрубу. Поліція перевела серед молоді арештування.

ГРАБІЖНИКИ В КРАЮ.

Чотири озброєні в кріси і замасковані грабіжники напали вечором на дім Озії Шімельмана у Вирові, пов. Камінка Стр., і побили його прикладами, жінку скалічили баґнетом у руку і втекли, не забираючи нічого. Кілька годин пізніше напали на фіру, якою їхав Ст. Врублевський з Милятина, і забрали дві бунди та хустку. Вкінці в Милятині Новім вломилися до склепу Дори Фрідман і забрали товари вартости 700 зл.

ТАКОЖ СУДІВНИЦТВО.

„Правда" з 28. вересня містить цікавий опис суду зносковського району: Судовий будинок майже зовсім розвалений, суддя працює від років, дарма, що районовий виконавчий комітет його не затвердив. Зпоміж 300 лавників приходить постійно 8, все ті самі, вони отверто радяться зі сторонами й свідками та беруть хабарі. Прокуратор відкликується проти всіх присудів місцевого судді.

ПОЛЯКИ ЗАБОРОНЯЮТЬ ХРИСТІЯНСЬКЕ ПОЗДОРОВЛЕННЯ

ЛЬВІВ. — Ще добре не проґомоніла справа заборони поздоровлення „Слава Ісусу Христу" в селі Явірки коло Нового Торгу, а вже є свіжа така заборона. Польські вчителі в селі Щавне, у Сяніччині, приказують дітям уживати замісць дотепершнього християнського поздоровлення: „Дзєнь добри" і „До відзеня пану". Цей новий розпорядок польських учителів викликав велике обурення серед українських селян, які є привязані до своїх народніх звичаїв. В селі Лубкові одна польська вчителька позволяє собі й на таке, що змушує українських дітей молитися по польськи.

КАРАЮТЬ ЗА УКРАЇНСЬКУ ВИМОВУ МІСЦЕВОСТЕЙ.

ТЕРНОПІЛЬ. — Тернопільське воєвідство видало було розпорядок, на основі якого всі українські інституції та парохіяльні уряди мають уживати в себе назв сіл і міст не в українській, тільки в польській вимові. Наприклад, Золочів вони мають уживати як „Злочуф", Тернопіль — „Тарнопуль", Сторонибаби — „Стронібаби" і т. д. На основі цього свого самовільного розпорядку згадане воєвідство покарало пароха села Кипячки гривною 50 зл. або місяцем арешту за те, що він у статистичних виказах своєї парохії не вживав назв місцевостей у польській вимові, тільки в українській.

ЗНОВ ПОЛЬСЬКИЙ СВЯЩЕНИК ВОЮЄ КУЛАКАМИ.

ЛЬВІВ. — Польський ксьондз Щенх влетів 28 жовтня ц. р. до школи в Рожнітові, пов. Долина, в якій о. декан Василь Костюк давав науку греко-католицької релігії. Влетівши до кляси, ксьондз Щенх почав насильно тягнути на науку римо-католицької релігії хлопця Федя Дмитришина, який є сином українських родичів та хрещений у церкві. Польський „єгомосць" так шарпнув дитину, що порвав на ній рукави. А коли декан Костюк, похитуючи в дверях головою, заявив, що це не по душпастирськи, ксьондз Щенх кинувся на о. Костюка з кулаками та почав бити його в груди. Цей нечуваний випадок є тільки дальшим етапом рознузданости кс. Щенха. Від ряду літ він втручається до справ гр.-кат. парохії, що було причиною ріжних прикрих непорозумінь. Нераз він зневажав греко-католицький обряд зі своєї проповідальниці в костелі. Як знаємо, пару тижнів тому стався подібний випадок у селі Конюхах, бережанського повіту, де польський ксьондз Мальовани побив кулаками українського священика. Українському духовенству потрібно когось, щоб станув у його обороні.

ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН.

БЕРЕЖАНИ. — По триднeвній розправі суд присяглих у Бережанах засудив В. Лабу і Д. Чмира за приналежність до ОУН — першого на один рік вязниці, другого на 10 місяців.

ЗАЯВА ЛОРДА АДМІРАЛІЦІЇ.

ЛОНДОН. — Підчас дебати в англійському парляменті перший лорд адміраліції, Семюел Гор, заявив, що Анґлія в сучасну пору зовсім не є зобовязана якимись договорами посилати якійнебудь державі на поміч військо. У випадку війни на европейському континенті Анґлія може заховати повну невтральність. Цю заяву приявні посли приняли рясними оплесками.

ЗАВЗЯТІ БОЇ НА ВУЛИЦЯХ МАДРИДУ.

МАДРИД. — На вулицях Мадриду далі ведуться завзяті бої. Революціонери мусять здобувати кожний дім. Їх літаки бомбардували частини міста, де знаходяться ліві загони. Одна ціла дільниця знайшлась уцілости в поломінях. Є сотки вбитих і ранених. Ліві не хочуть піддатися й погрожують цілковитим знищенням Мадриду, коли революціонери напиратимуть далі.

СОВЄТИ ВІДЗНАЧАЮТЬ ЛІТВІНОВА.

МОСКВА. — Виарештувавши, або усунувши дипльоматичним шляхом усіх заграничних совєтських представників, що їх понастановляв Літвінов, совєтська влада пощадила самого Літвінова й навіть нагородила його медалею Леніна. Це відзначення Літвінова відбулося серед надзвичайної помпи, яка обчислена в першій мірі на враження за границею, мовляв, політика „поміркованости", яку заступав Літвінов, у Совєтах перемогла.

МІНІСТЕР БЕК НЕ ХОЧЕ ЖИДІВ.

ЛОНДОН. — Польський міністер Бек, що під цю хвилю перебуває в Лондоні, в розмові з британським міністром Іденом заявив, що Польща є проти того, щоб до Палестини обмежувати жидівську еміґрацію. Польща має у себе забагато жидів, яких вона хотілаб вислати туди. Польща хоче позбутися жидів з економічних причин, як теж з політичних, щоб „удосконалити свою державу".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of tl Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДО УЧАСТИ В ПЕРЕГОНАХ

Ведемо кампанію за нових членів до У. Н. Союзу. Щож, скаже дехто, нічого тут нового. Таких кампаній було вже багато. Не забракне їх і в будуччині. Тому нема потреби брати їх собі особливо до серця. Це ніби річ звичайна, от і все.

Та таке розуміння справи є наскрізь хибне. Теперішніх кампаній не можна навіть рівняти з минулими, коли мова про вагу справи. Не забуваймо, що давно ми вели ці кампанії в далеко сприятливіших обставинах ніж сьогодні. Адже тоді теперішня іміґрація була молодша. Тоді й лекше було дістати нових і здорових членів. Тоді разураз приїжджав новий контингент наших людей зі старого краю, а це був найкращий елемент, коли мова про його притягнення до наших орґанізацій чи церков.

Тепер обставини цілковито змінились. Кампанію ведуть іще головно старі члени і старі іміґранти, що вийшли зі старого краю. Та як довго це ще потягне? Як довго будемо ще орати тими старокраєвими силами? Самі добре знаємо, що це вже не потреває дуже довгий час. І отсе заставляє нас заговорити до тих, що розуміють, у чім діло. Виходить, що ми мусимо далі числити в нашій орґанізаційній праці головно на стару іміґрацію і на старих ветеранів. Ніде правди діти, а така є дійсність. Ми не маємо ще з молодого покоління відповідного числа таких, що моглиб у тій праці заступити старих. Можливо, що вони є, але не хочуть, чи не можуть виконати тої громадської праці, якої вимагає справа посилення У. Н. Союзу. Певно, що це не є природнє і здорове явище. Певно, що вже тепер повинні ми мати молоді кадри молодих українських ентузіястів, що повиннiб відчувати потребу перебрати провід навіть і в кампанії за збільшення членства в У. Н. Союзі. Але так не є. А є тільки надія, що воно згодом зміниться на краще, що наша молодь таки вкінці зрозуміє і відчує потребу попертя такої народньої установи, якою є У. Н. Союз. Та заки це станеться, треба ще старшому поколінню закотити рукави і взятися й на тій ділянці до нової праці. Памятаймо, що як колись наші славні піоніри, що вийшли з рідного краю, ту працю зачинали, так ми є тепер тим останнім поколінням, що вийшло зі старого краю, що має ще нагоду ту працю наших піонірів пошанувати. І має її скріпити до такої міри, щоб можна було видержати цей переходовий час, якого треба, щоб тут роджене покоління зрозуміло, що це є теж і його інтерес продовжати таку саму роботу.

Памятаймо, що ті почесні перегони, що викликані теперішньою Союзовою кампанією, є новою піонірською працею. Хто в них вибивається, стає піоніром, що покриває славою старе покоління, яке вийшло з рідного краю і яке намагається, поки його життя, дати на кожному кроці доказ любови і привязання до всього, що рідне й благородне.

ПРОПАҐАНДА РОСІЙСЬКОЇ КУЛЬТУРИ НА УКРАЇНІ

Доба постишевської „большевицької українізації", що почалася від 1933 року, принесла фізичну й моральну смерть тисячам українських культурних діячів — учених, письменників і мистців. Хвильовий, Досвітній, Вишня, Яковенко, Підмогильний, Клим і Валеріян Поліщуки, Микола Куліш, Лесь Курбас, Яловий, Антоненко-Давидович і багато-багато інших — де вони тепер? Одних уже нема на світі, а другі животіють у далеких пустелях північної Росії. Навіть ці письменники, що були в більшости своїй щирими комуністами, не могли догодити Москві „на культурнім фронті". Тому їм причеплено „шовіністичний ухил" або „звязок із закордонними інтервентами". Після чистки, яку зробив Постишев, поезія совєтської України перебудована і „перевихована". Київські „Вісті" вихвалюють „досягнення" на український „літературнім фронті:

„В ряді поезій радянських поетів і зокрема в устній народній творчості... ляйтмотивом (провідний мотив — Ред.) звучать слова про партію большевиків, про радянську владу, про великого Сталіна і його доблесних соратників (українець написав би — „відважних помічників або товаришів" — Ред.) — народнього комісаря оборони радянського союзу К. Ворошилова, **вождів українського народу** С. В. Косіора і П. П. Постишева. („Вісті", 12. жовтня 1936 р.) Таким побитом український нарід уже має аж двох „вождів": Постишева (росіянин) і Косіора (поляк).

Самозвані „вожді", прислані з Москви, пильно слідкують за тим щоб на Україні в народі не було якоїнебудь „шатости" (хитання). А щоб зміцнити в Україні „всесоюзну" мову й культуру, всяким способом пропаґують між українцями російщину. Та й зрозуміло: коли вже в ролі політичних „вождів українського народу" виступають Постишев і Косіор, то й на „культурних вождів" з успіхом годяться російські поети Пушкін, Толстой і інші.

По цілій совєтській Україні вже неодин місяць іде широка підготова до столітнього ювилею російського поета Пушкіна. Хоч роковини смерти будуть у лютім 1937 р, то вже тепер по містах і селах совєтської України мусять школи та так звані громадські орґанізації показувати, як вони шанують Пушкіна. Що там Шевченко? Затонський та інші „вожди українського народу" ще й досі не хотять дати українському читачеві Шевченкового „Кобзаря", щоб часом не пробудилася в українськім народі свідомість свого поневолення. Але творів росіянина Пушкіна видано вже в першій четвертині 1936 року 12 міліонів примірників. („Ізвестія", 10 травня 1936 р.).

Хтож такий Пушкін, що його так прославляють російські комуністи? Чи був він комуністом або революціонером? Ні. Є сліди його приязних відносин з повстанцями (декабристами), що в грудні 1825 року зробили спробу повалити в Росії царську владу. Але скоро Пушкін покаявся і писав вірші на славу „лютого Нерона", царя Миколи I., що так немилосердно покарав нашого Шевченка. Пушкін був ревним російським імперіялістом і славив перемоги російського війська над вольнолюбними народами.

Яка величезна ріжниця — Шевченко і Пушкін! Шевченко в обороні вільних кавказьких народів пише свою славну поему „Кавказ". Пушкін натомість шовіністично вигукував: „Покорись, Кавказ, іде Єрмолов" (російський генерал, що завоював велику частину Кавказу). Шевченко був захоплений боротьбою польських революціонерів проти царської Росії, але Пушкін назвав гноблення Польщі й Литви російською владою „спором словян між собою", який, мовляв, доля вже давно вирішила на користь Росії. Україну Пушкін уважав за „невіддільну частину" Росії, як і теперішні московські диктатори. Пушкін написав поему „Полтава", в якій підносить до небес царя Петра і ганьбить гетьмана Мазепу, називає його лиходієм („злодей") та „Юдою".

Зрозуміло отже, чому большевицька Москва намагається поширити культ свого поета на Україні. Був час, коли в Росії називали Пушкіна „поетом шляхотського імперіялізму". Але тепер Пушкін цілком до пари московським комуністам. Ось образок того, що робиться в Україні для Пушкіна в глухому місті Гадячім на Полтавщині: про Пушкіна „доповіді готують не тільки вчителі, але й учні старших кляс школи... Конференція (про Пушкіна) відбудеться спершу в школі, а потім такуж конференцію буде орґанізовано в колгоспі з доповідями і мистецьким читанням творів Пушкіна. Учні... для пушкінської кімнати малюють портрети поета та краєвиди... В цю роботу вони вкладають свою безмежну любов до поета („Вісті", 12. жовтня).

„Любов до поета", що прославляв гноблення України російським військом... Гарна тобі „большевицька українізація".

М. О.

Д-р Остап Грицай.

ЩЕ ПРО АНДРІЯ РОЗУМОВСЬКОГО

(Розумовський на віденській сцені. — Розумовський і Бетофен).

В доповненню моєї статті **„Віденці згадують Розумовського"**, доводиться мені сказати ще дещо про театральну виставу у Відні, присвячену памяті гетьманського братанича, та про деякі подробиці відносно впливу знайомства з Розумовським на творчість Бетофена.

Так у першу чергу про театральну виставу! Її влаштував віденський Академітеатер — як філія Бурґтеатру! — виставивши у вересні як одну зі своїх премієр штуку московського автора **К. Ілйіна** п. з. **„Весільний бенкет"** (Дас Гохцайтсмаль), якої героєм являється саме наш Розумовський. Так це ніби продукт російського походження, та віденська преса зазначила притім з деякою іронією, що імя Ілйін це збірна назва для цілого ряду співавторів тієї штуки, які підчас премієри заповнили собою — трохи не цілу окрему льожу! Але чи так воно вже з тим московським Ілйіном, чи інакше, ми справою того „авторського колективу" тут займатись не будемо, а звернемся краще до самої штуки.

І скажу зараз:

З погляду українського глядача — ця штука для нас зовсім нецікава.

Бо, — як можна вже додуматися з того, що це продукт правдивої чи менше правдивої російської фірми — герой нашої штуки, отже Андрій Розумовський, змальований наскрізь і вщерть стопроцентовим москалем, і про його українське походження не говориться тут очевидно ні словечком: Правда — в однім місці згадується коротенько про минуле роду Розумовських, отже і про роман Олексія з царицею, але щож — наш Олексій притім тільки „південно-російський пастух", Кирило — „царський достойник", а України по імені не називається. Увесь же зміст штуки, який три невеличкі акти розграються виключно у Відні, це анекдотична історія другого подружжя Розумовського, а саме з ґрафинею Константиною Тірґайм, яку він, як кажуть, дуже любив (таксамо зрештою, як і його першу жінку теж славну з краси ґрафиню Тум). Притім вся ота історія це, що так скажу, така собі панська історія трохи перестарілого стилю, склеєна ось за яким замислом:

Експозиція штуки так і надихана тут подихом конґресового Відня 1814 р. В першім акті ми в сальоні славної колись палати Розумовського — розкішно відтвореної на сцені декораціями проф. Ґайлінґа — і чуємо, як в одній з дальших кімнат, але незримо для глядачів розгомонюють звуки фортепянового концерту, граного саме Бетофеном, якому на сцені прислухується служба князя, троє кріпаків, Петро, Григорій та любка Петра, Катерина, що так і вилискують московськими костюмами (Віддень ось закоханий в усьому, що російське, де екстази). Катерина бажалаб одружитися з Петром, та щож, князь, як власник кріпака Петра, не хоче на те дати дозволу, вже хочби тому, що з Петра теж гарний музика, а князеві таких безплатних артистів треба. Та тут концерт великого мистця кінчиться, і на сцену входить усе княже товариство, що було на нього прошене, між іншими і ґрафиня Тірґайм, з якою князь Розумовський починає жагучу розмову про те, який дуже залюблений він у неї, та, на жаль, без щирішого відгуку з її сторони. Але ґрафиня — преґарно відтворена Гільдою Ваґенер — в дійсности теж кохає князя, тільки криється покищо зі своїми почуваннями тому, що лякає її спершу його трохи надто настирливе і своєю жагучістю майже брутальне залицяння, якому скорятися їй, одній з найгордіших красунь цісарської столиці, дуже тяжко.

А дотого вона рада випробувати силу любови князя до неї тим, що прохає князя дарувати Петрові на її просьбу — волю.

Та з цього погляду Розумовський, вже хочби тому, щоб зі своєї сторони не надто скорятися забаганкам гарної жінки, не дається вблагати ніяк, через що конфлікт кохання між ними загострюється, і то сповидно на повну некористь князя. Бо от ґрафиня, захоплена з одної сторони грою і мольбами Петра, який добачує в ній одиноку защитницю своєї, такої дуже сподіваної свободи, а з другої, бажаючи геть збентежити князя в його любовній стратеґії, заявляє в другім акті Петрові, що коли інакше не можна князя принукати, щоб дарував йому волю, то вона визволить Петра з кріпацтва так, що — звінчається з ним, через що він, тимсамим стане вільний. Та притім ґрафиня думає зараз після вінчання розвестися, бо й сама хоче бути свобідна, і дати змогу визволеному Петрові повінчатися з Катериною. І так вона те все і подає князеві до відома, затаюючи перед ним тільки одно, а саме, що спонукою всього — визволення Петра, а не якась її любов до кріпака. Князь же сповидно повний спокою приймає ту нечувану вістку до відома, прохаючи притім у ґрафині тільки одного, а саме, дозволу, влаштувати їй і Петрові після шлюбу весільний бенкет у його палаті, на що ґрафиня й годиться.

Але тут вона бачить, що князь таки всилі перехитрити її і з усього її, так сміливо придуманого ляну, просто — закпити собі.

Бо от він підчас влаштованого для молодих весільного бенкету — виведеного з захоплюючою пишністю в інсценізації Фрідріха Розенталя — заявляє раптом ґрафині, що терен посольської палати за всіми законами; позакраєвий, через що тут зобовязує право російське, а не австрійське, значить тут тепер і Петро і вона — кріпаки Розумовського, і йому вільно зробить з нею, як зі своєю новою кріпачкою, що йому подобаєвся. Таким чином ґрафиня, що не тільки не визволила Петра, але й сама, як показує ситуація, катастрофально попалася, не бачить іншої можливости виходу, як принукати князя сценою страшного обурення до лицарської уступки. І те вона врешті після неабиякого драматичного напняття осягає, одначе не без того, щоб у кінцевім, четвертім, акті, таки не признатися князеві до того, як дуже вона кохала й кохає його. А він зі своєї сторони каже їй тесаме, після чого все кінчиться акордом їх подружнього щастя в будуччині.

От вам і вся віденська штука про Розумовського!

Як бачимо, з погляду українського читача і глядача, це просто така собі оперетка, в якій поза кількома серіозними моментами таки ніщо не занепокоює умів публики. Значить, ні кріпацтво тут не таке то вже страшне — ах ті костюми! — ні постать змосковщеного українського пана — відтворена знаменито Равлем Асляном — не веліла нікому думати про якусь історичну траґедію всього народу, звязану зі спомином про того закоханого героя нашої прозової оперети.

— And the rest is silence — як каже Гамлет.

—o—

А тепер ще дещо про сліди знайомства Розумовського з Бетофеном у творчості цього останнього.

Того питання доторкнувся я вже в моїй першій статті про Розумовського, де я піддав думку, щоб наші музики поцікавились цим питанням основніще та подали нашій публиці з цього погляду основні фахові інформації. Та поки це буде, я подаю вже тепер дещо про те на основі книжечки **Бориса Кудрика** п. з. **„Українська народня пісня і всесвітня музика".** (Видання тов. „Просвіта", ч. 729. Львів 1927, м. 8°, ст. 29), де відносно нашого питання я знайшов таке:

Обговорюючи творчість Бетофена (я пишу так його імя всупереч уживаному в нас „Бетховен", бо віденці вимовляють завжди „ф", а не „в") п. Кудрик підкреслює його знайомство з Розумовським, який „піддавав йому багато українських мелодій до зужиткування в ріжних творах". І коли п. Кудрик переходить до позитивних прикладів, він каже:

Отак починається остання часть 8-мої сонати на скрипку й фортепян козачковою мельодією.

Також у тон козачка вдаряє композитор у 1-шій части 16-тої сонати на сам фортепян.

Даліж Розумовському присвятив Ботофен три смичкові квартети (тобто сонати на 2 скрипки, віолю та віольончелю). В першім этих квартетів перша та остання (четверта) часть зачинаються темами (мельодійними реченнями), взятими з наддніпрянських народніх пісень.

Розумовському завдячує Бетофен ще одну нашу народню мельодію, з якої він зробив закінчення 23-тої фортепянової сонати, званої **„Апасіоната"** (по нашому: пристрасна, бурхлива).

Уривком галицької коломийкової мельодії розпочинає Бетофен VI-ту сінфонію, т. зв. „пасторальну" (з латинська, значить: пастирську, сільську, бо в неї змальоване життя на селі).

І аж до самого кінця творчости Бетофена можемо наткнутися на українські мельодійні уривки. Одна з його останніх фортепянових сонат має одну тему в 2-гій части, а в однім з останніх смичкових квартетів (також 2-га часть) є мельодія галицької пісеньки: „Одна гора високая, а другая низька, одна мила далекая, а другая близька".

І цікавлячись народніми піснями ріжних народів, Бетофен зібрав їх цілий збірник, обробивши їх то до співу в супроводі фортепяна, то на фортепян зі скрипкою, флетом та іншими інструментами. А між тими піснями знаходиться теж одна наша придніпрянська.

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ".

(52)

Так, як і бувало, вечором, як топить у плиті чи в печі, бере вона на черепяну покришку трохи жару, ставить на нього горщечок з воском і коли віск розтає, мачає у нього кісточку і виводить по злегка підогрітому яйцю свої невибагливі, але чудові, верзерунки. Виводить „зірки", виводить „ключки", виводить „кривий поясок". І ще, і ще виводить всілякі назви писанок, все відмінні, все одна краща від другої. І при тому виглядає вона надхненно. Очі її звичайно заклопотані, повні смутку, починають тепер горіти тихим, рівним і дійсно теплим вогнем. Уста її щільно затиснуті, а чоло майже непорушне.

Революція? О, ні. Мами революція не торкається. Мама йде рівно вперед по простому, знайомому шляху. Мама священно дійствує, мама працює, мама страждає... Це міняється як міняються часи року, як міняється місяць. І яка тут революція...

І прийшла свята ніч, москалів у хаті нема. Гармат не чути. На столі білий настільник, кіш із паскою, крашанками, ковбасою, сиром і маслом. Під образами, тими самими, що були й у Дермані, і в Лебедщині, такими знайомими, що за сто років людина виразно памяталаб їх облики, горить та сама червона лямпадка й у хаті від неї той самий спокій, розведений теплою радістю.

Але коло церкви другого дня мітінґ повстав. По розговінню зібрався народ — старе й мале. Приліз один - другий інвалід, що в перших боях стратив щось від себе, прийшли підлітки, прибули „дідиобозники", що стояли в селі.

З дзвіниці винесли стару бочівку, на неї вилазить салдат і говорить: — Таварищі салдати й крестьяне! — так починалось. Обличчя салдата віспowate, кругле і добре. На ньому сіра з поганого сукна шинеля підперезана витертим ременем, на голові сіра папаха, заломана на бакер.

І говорить той „салдатішко" так певно, ясно і переконливо, що ніхто в світів не зміг би встояти проти правди, що живою, опроміненою сонцем, виривалася з його уст. Володько не слухає його, а впиває кожне те слово, що проймає його до глибини душі. Він же нарешті почув, що хтось упімнувся за нього, за ціле його життя, за його батька й батькове життя. Так. Це правдиво. Той, хто працює, має повне право бути паном життя. Ледарям, кровопийцям, білоручкам, розпустникам нема між нами місця. Хай щезнуть з лиця землі!

— Да здравствует Революція!

— Да здравствует рабочекрестьянская власть!

— Мір хіжінам і вайна дворцам! Ура!

Володько геть чисто забув Страсти, писанки, розговіння. Він реве „ура" цілими грудьми, кричить до хрипоти і готовий кинутись на віспуватого добряка салдата й обняти його міцними мужицькими обіймами. На дзвіниці бють у рейки. Дядьки, що „бачили ще не таке", скептично попльовують і не виявляють того, що виявляє Володько. Ет що вони! Хіба вони взагалі колинебудь чимсь проймалися? Темнота.

Але Володько... Ні. Він не з таких. Він не може не зрозуміти того, що ясне, мов сонце. Тож подумайте: хібаж справедливо, що батько його мусів тяжкою працею здобувати собі шматок землі, щоб могти свобідно, безмежно лити на ній свій власний піт, а другі он мають маєтки, „імєнія", на яких вони ніколи не працювали і яких ніколи не купували. Бо хібаж так має бути, щоб він, малий хлопчина, не міг дозволити собі на цілий олівець, зайвий шматок чистого паперу, на плящину чорнила, на якусь книжку? Як же так? Це він переносив, бо не розумів, бо думав, що так треба, що інакше не може бути, що сам Бог так хоче.

Але тепер... О, тепер це не так буде. Тепер він буде жити свідомо. Він знає, що він син мужика, вигодуваний твердим запрацьованим хлібом, що в нього міцне, невибагливе, не розніжене тіло і суцільна проста душа. Він думає так, як треба думати кожному, хто чесно хоче жити на землі, хто не бажає чужого, але й не дозволить, щоб і його використовували. Згадав Смірнова. Хібаж здригнется Володькове серце, коли таку тварину „візьмуть на штихи"? Ніколи. Хай за рубля — все одно. Як смів він витягнути з Володькової кишені отого самого рубля? Як він мерзотник, смів?

Тої весни Володько мало сидів у хаті. Гасав по полях. Вертався зі школи, де готовився до кінцевих іспитів і йшов відразу в поле й ліс, щоб там вітати віднайдену правду, щоб тут передумати ще раз те, що може не додумав. А разом брав чергову брошуру в червоних політурках. І від читання її хмари по небі міняли свою барву, вітри гострішали і рвались не так, як до цього часу, чорнозем пахнув потом і кровю.

(Дальше буде).

ІСТОРІЯ АТЕНТАТІВ ЗА ОСТАННІХ 2,000 ЛІТ.

Атентати перед народженням Христа. — Атентати в нових часах. — Чи були атентати в історії України?

Хто був перший королевбийник? Звичайно вважають ним Брута, Цезарового адоптованого сина. Цезар, перший консуль, хотів проголосити себе цісарем і саме в навечеря, як мав вступити на престіл, сенатори спротивилися, щоб Цезар був цісарем і до зновників пристав теж Брут. Коли Цезар побачив, що Брут із іншими підніс на нього руку з кинжалом, сказав: „І ти, Бруте, против мене?!" Одначе знаємо, що вже давно перед Римом, у старинному Єгипті, а навіть у небесному цісарстві Китаю вбивства королів не були рідкістю. Та часто їх затаювали. Звичайно вживали до вбивства отрую.

У країні інків.

Один із найцікавіших і найліпше приготованих атентатів виконали коло 950-го року після Хр. в країні інків (нинішній Середущій Америці). Змовники вбили там короля і всіх членів його родини. Коли огірчені міністри хотіли увязнити вбийника, його прихильники проголосили цинічно, що згідно із одним з найстарших законів країни, коли вмре король, а не оставить наслідника, престіл припаде тому, хто має королів меч. Вбивник має той меч, отже йому належиться корона.

Атентати нинішних часів менше романтичні. Більшість атентатчиків карають смертю, або вони гинуть у вязниці. Без перебільшення можемо сказати, що мабуть нема країни, в історії якої не траплялися би такі драми, при чому замітне, що частіше траплялися у східній і середущій Європі, ніж у західній.

В Росії.

В Росії в часі від 1880 до 1914. р. були атентати на царя, деяких членів царської родини або державних мужів майже що року. 3. грудня 1879. анархіст Гартман хотів висадити у повітря царський поїзд, приладжений для Олександра II. на московській залізничій стації. Цар вийшов із атентату неранений, лише кілька вагонів було ушкоджених. Гартман утік до Франції, а під натиском парляментарної лівиці відкинули його видачу. Це довело до дипльоматичного непорозуміння, а російський посол, князь Орлов, покинув Париж, не попрощавшися з президентом републики та представником влади. Цар Олександер II., хоч був ліберальний і навіть хотів скасувати кріпацтво, чотири роки пізніше, 1. березня 1882. р. впав жертвою другого атентату і цим разом згинув. Вертався з гостини великої княгині Катерини, коли наразі страшний вибух розшарпав його повозку. Цар, що не був ранений, хотів вийти, та в цій хвилині наступила друга експльозія, яка цареві відірвала ноги. Царя мерщій відвезли до зимової палати, де до кількох годин помер.

У балканських країнах і турецькій державі в 19. столітті не було майже року, в якому не виконали би атентату чи вбивства якого князя чи короля.

Вбиство предка югославського корола Олександра І.

Вже в 1817. році вбито на приказ князя Обреновича ґенерала Караджорджевича, а майже 100 літ пізніше, 10. червня 1903. р. офіцири зарубали шаблями знову Обреновича короля Олександа, що серед ночі вдерлися до королівської спальні.

Єлисавета австрійська.

Коли яке вбиство короля є жорстоке та попросту безглузде, то це справді вбивство Єлисавети Австрійської, жінки Франца Йосифа І. Згинула вона в Женеві в вересні 1899. з руки італійського анархіста Люкенія. Вбивника засудили на досмертну вязницю, де він помер у 1912. році.

Драма в Маерлінгу.

Одинацять літ передтим габсбурський дім схвилювала драма, якої подробиці до нині окутані тайною. Архикнязя Рудольфа і його гарну приятельку Марію Вечеру знайшли мертвих у замку Маерлінг. І хоч більшість історків говорить про самовбиство, то всеж багато знавців відносин твердить, що архикнязя Рудольфа вбив невідомий вбивник і невідомо на чий приказ.

Століття, що почалося погано.

XX. століття почалося досить погано, бо вже 29. червня 1900 у Монсе анархіст Бреско трьома револьверовими вистрілами застрілив італійського короля Гумберта II. Вісім літ пізніше прийшов на чергу португальський король Карльос і його син, яких убили на порозі королівської палати. Другий син короля, пізніший Мануель II., підчас пізнішого атентату, врятувався завдяки королівній Амелії, яка його заслонила своїм тілом. Альфонс XIII., еспанський король, вийшов ціло з кількох атентатів, із яких перший в 1906. році малощо не переплатив життям. Після останнього атентату бувший еспанський король сказав: „Це є ризико звання".

У Франції.

Першим грізним атентатом у Франції вбито вбивство президента Карнота 24. червня 1894. р. В Ліоні перед торговельною палатою вдалося італійському анархістові Казерієві вискочити на ступінь президентового повозу та кинжалом пробити Карнота.

Атентат на Клеманса.

Призабуто вже, що не так дуже давно, 20. лютого 1919 р. Жорж Клемансо був тяжко ранений підчас атентату. Вбивник Котен ждав три дні аж повіз Клеманса поїде на вулицю Франкліна. Діждався того 20. лютого 1919 р., де слідкував Клемансів віз аж до рогу вулиці Делесер. Тут вистрілив до Клеманса 8 разів і зранив його в руку та ґруди. Котена засудили на 10 літ вязниці.

Сараєво.

Після вбивства грецького короля Юрія І., якого вбито з початком 1913. року в Солуни (Сальоніках), найзамітніший атентат був у Сараєві 28. червня 1914. р., коли то від куль серба Прінціпа згинув австрійський архикнязь Фердинанд і його жінка. Атентат цей був безпосередньою причиною світової війни. Тоді теж майже в усіх краях проголосили воєнне право і це зменшило значно діяльність терористів, так що крім кількох змов, із яких одну виконали в 1917. році проти сербського князя, пізнішого короля Олександра І., не було в 1914—1918 рр. ніякого політичного вбивства. А всеж уже 31. жовтня 1918. р. вбито в Будапешті ґрафа Тісу, бувшого мадярського президента міністрів і найвпливовішого мужа в австро-угорській монархії.

Кінець царської родини.

За большевицького режиму вбили царя Миколу II. і його родину не приватні люди, а офіціяльні представники нового режиму. А всеж довгі літа перешіптувалися, нібито цар або царевич осталися в житих і час від часу появлявся в Европі або Америці якийсь авантурник, вдавав Романова та жив по кілька місяців із легковірности людей.

Президент Думер.

Вбивство президента Франції Думера ще добре в памяті. Дня 6. квітня 1932. р. вбив його москаль Ґорґулов, як президент отвирав виставу книжок. Це вбивство годі інакше пояснити, як божевіллям Горгулова. Румунського президента міністрів Івана Дуку вбито з кінцем 1913 р. в королівській резиденції в Сінаї. Вбили його кілька молодих студентів, членів орґанізації „Залізної Ґвардії".

В Америці.

І в найбільшій републиці світу, не обійшлося без атентатів. Навпаки, вже 14. квітня 1865. р. вбито президента Злучених Держав Авраама Лінкольна. Лінкольн був на виставі в вашингтонському театрі й там до його льожі приступив один із акторів, Вітінс Бутс, і вбив його кількома револьверовими вистрілами. Пізніше, коли президент Гувер їхав до Буенос Айрес, кинули змовники бомби на готель, у якому президент жив, одначе не зранили його.

Останній атентат це вбивство короля Югославії Олександра та французького міністра Барту в Марсилії. Це вбивство ще у свіжій памяті всіх.

**

Чи українська історія знає атентати?

Атентатів, як повищі, в історії України не було.

У 980-му році в приязві князя Володимира Великого вбито князя Ярополка. Два варяги зарубали його мечами, які мали сховані за пазухою, як прийшов миритися з Володимиром. Це сталося за намовою воєводи Блуда.

В р. 1015. вбивники, наслані Святополком Окаянним, вбили князів Бориса, Гліба та Святослава. Могила Святослава й досі є коло Сколього, є там і оселя Святослав. Бориса вбили над рікою Альтою і там теж є могила, висипана на місці вбивства. Мощі їх у Вишгороді біля Києва. Гліба вбили під Смоленськом на ріці Смядині, на кораблі.

Про вбивство Ярополка, сина Ярослава Мудрого читаємо під роком 1087 у літописі Нестора таке:

Ярополк прийшов від ляхів і заключив мир із Володимиром. Володимир пішов знову до Чернигова, а Ярополк сів у Володимирі. Пересидів кілька днів і пішов до Звенигороду. Та не дійшов іще до города, як його пробив Нерядець проклятий, навчений діяволом і злими людьми. Бо як князь Ярополк лежав на санях, він пробив його з коня шаблею, 22-го листопаду. Тоді підвівся Ярополк, схопив шаблю та голосно крикнув: „Ох він мене вороже погубив!" А Нерядець проклятий побіг до Перемишля до Рурика. Ярополка взяли отроки (молодші дружинники) на коней перед себе, Радко, Войкина, й інші, повезли до Володимира, а відти до Києва.

Це вбивство було посередньою причиною осліплення Василька, князя Теребовельського, бо князь Давид піддав великому князеві Святополкові думку, що його брата Ярополка вбили Ростиславичі.

Годиться ще згадати про вбивство гетьмана Івана Виговського. Гетьман Виговський завзято обороняв автономію України та старався поширити її межі. Це не сподобалося полякам. Коли в 1664. році вибухло на Правобережжі повстання проти Польщі, Виговського обвинувачали, що він брав у цьому участь. Польський полковник Севастіян Маховський арештував Виговського та хоч Виговський був воєводою і сенатором, сам Маховський на власну руку засудив Виговського на смерть (хоч не мав до цього права), привів вояків, саме як Виговський молився, та приказав стріляти. Маховський був особистим ворогом Виговського.

За наших часів, після упадку незалежної України жид-комуніст Шварцбарт убив у Парижі в 1925. році головного отамана Симона Петлюру.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

СКРЕНТОН, ПА. Відділ 280 повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15-го листопаду, в годині 2-гій пополудні, в Укр. Горож. Клюбі, 608 В. Лаквана Еве. Приявність усіх членів є обовязкова. Довгуючі члени щоб постаралися вирівнати свої залеглости. — Рубльовський, секр.

ЗОЛОТО В ЛЮДСЬКОМУ ТІЛІ.

Довгі літа німецький вчений, біохемік і реформатор питань харчування Вагнер-Берґ робив цікаві досвіди та дійшов до цікавих вислідів. Він передовсім ствердив, що в людському тілі постійно й якась скількість золота та що це золото у хемічних процесах, які відбуваются в людському тілі, відграє важну ролю.

Згідно з відкриттям Берґа в людському мізку є якась скільскість золота. Мікрохемічними досвідами стверджено, що мозок це найбагатший у золото людський орґан. Це золото не остається в тілі, лише виділюєдься та постійно замінюються новими скількостями золота.

Досі ще вповні не ствердили, яку службу робить золото у складному процесі нашого орґанізму. Здогадуються, чи золото не відграє в нашому мізку такої самої важної ролі, як напр. залізо у крові. Може золото посередничить у доставі кисня мізковим клітинам, так, як це робить залізо у крові.

У багатьох кліниках славні лікарі внутрішніх недуг останніми часами робили досвіди із золотом як ліком. Передовсім пристосовували золото як лік проти сухіт. При помочі ріжних золотих препаратів лікарам вдалося перешкодити грудним сухотам, а навіть і зовсім вилікувати хорого.

Досвідами стверджено, що золото, це одна з найнебезпечніших і найпевніших отруй для сухітничих бацилів. Відповідна скількість золотого препарату, впорскнена як інекція у тіло хорого, може спричипити масову смерть бацилів і так здоровля хорого значно кращає. Самособою, що треба дуже вважати на величину порції золотого препарату. Треба давати зовсім малу скількість і то в означених відступах часу.

Берґ твердить, що золото вже стало одним із головних ліків проти туберкульози. Берґ переконався, що й деякі недуги крови можна лікувати золотим препаратом. Проти малокровности також уживають золота. Там, де вже не помогли навіть препарати арсену й інші ліки, помогло золото.

Останніми часами у віденському Рудольфовому шпиталі лікують золотим препаратом і людей, що нездужають на запалення мізкової опони й інші недуги мізку. Зовсім хорі не видужали, всеж їх здоровний стан значно покращав.

Спроби з золотом як ліком роблять і далі й може бути, що дійдуть до значних успіхів.

ВІРНИЙ ДРУГ

Хтоб не бажав друга мати,
Щоб мож з ним життя ладнати?
Маємо тих „другів" много,
Забуваєм про одного.

Один — друга жінку має,
Жінка теж про мужа дбає.
А буває і між тими:
Жінка зрадить, муж покине.

Інший знов в грошах любуєсь,
День і ніч про них турбуєсь,
Прийде час — грошей не має,
Знову „друга" він шукає.

А цей бачить друга в чарці,
Або в напитках у склянці,
Цей „друг" бере розум, волю,
А лишає гірку долю.

А той, що курити любить,
Він легені в димі вудить,
Цей „друг" здоровля щіпає
Більш в того, що мало має.

І так кожний „друга" любить,
Хоч „друг" менше-більше губить,
За друга, що помагає,
Багато мов і не знає.

А тим другом: книжка, слово,
Яке в поміч йти готово.
Хто за книжку памятає,
Той вірного друга має.

И. Буката.

Фільсоф.

— Я був такий бідний, що не міг собі навіть папіроски купити!

— То ти був певно з тієї причини дуже нещасливий?

— Ні, бо я не курю!

—o—

— Ця співачка бекає наче теля.

— Навіщо її відмолоджуєш! Краще відразу скажи: як корова!

Школа.

Учитель у школі пояснив дітям про бузьків, що в осени відлітають у вирій.

— Як гадаєш, Петралюк, чому вони відлітають?

— Бо в теплих краях, прошу пана професора, люди також хочуть мати діти!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Свято Української Державности.

В неділю, 1-го листопаду ц. р., заходом 34 відділу ОДВУ і української греко-католицької парохії в Пасейку, Н. Дж., відбулося свято української державности. По Службі Божій відбулася панахида за поляглих героїв, що зложили свої голови за волю України. По панахиді о. Уляницький виголосив промову, в якій зясував вагу цього свята, як теж закликав до збірки, що принесла суму $24.66, яку перешлеться через Обеднання на українських інвалідів. Жертвували по $1 отсі особи, члени УЧХ і ОДВУ: Г. Кідонь, С. Вінярський, Т. Вилогорський, А. Зелінський, Е. Ковальський, пані Криловська, Анна Рехва, М. Припхан; М. Кіналюк 50 ц.

Друга частина свята відбулась у шкільній салі під ч. 212 Президент стр. Вона складалася з промов, хорових точок та деклямацій. Хорові точки виконав дуже вдало парохіяльний хор під проводом дяковчителя Степана Ґрабаря. Вступне слово виголосив о. Уляницький, а слово до жінок в дуже патріотичному дусі виголосила пані Уляницька. Живу картину над могилою виконала пані Ковальська. Святочну промову виголосив редактор „Лемківського Дзвона", п. М. Дудра. Його промову слухачі нагородили рясними оплесками.

В концертових точках знаходился також виступи жіночого хору й малої дітвори, що ними дуже гарно управляв п. Ґрабар. Гарно також випали дуети і соля роджених тут дітей, як панни Уляницької, Шипош, Припхан, Криловської й хлопців М. Припхана та П. Венгрина. Поклик до американських українців виголосив Е. Кіналюк. У виконанню програми брали також участь Какалець, Голувко, Розалія Онишкевич, Ольга Цімко, Єлисавета і Ольга Барна, Ольга Крупінська, Магдалина Патлавська і Е. Фединяк. Йосиф Молодович відограв скрипкове сольо.

Свято випало дуже вдало і скріпило нашу громаду на дусі.

Михайло Припхан.

Чоловік вернувся до дому врадуваний.

— Нарешті я дістав працю, жінко!

— А то добре! Якуж?

— Нічного сторожа.

На це жінка сумно: — То зле сталося!

— Чому?

— Бо я вшила тобі три нічні сорочки!

КОХАННЯ.

Вона: — Ви кажете, що тільки мене кохаєте, а я вам не вірю.

Він: — Ви такі самі недовірливі, як ваша сестра!

—o—

— Що до чорта! Я маю очі сині, ти маєш сині, то звідкіля в того смаркача очі пивні?!

— Слухай тільки, Пилипе! лише без глупих підозрінь. Цілими ночами пересиджуєш у пиварнях, то які він очі має мати!?

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ТОЛІДО, О. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 165, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15 листопаду, в годині 2-гій пополудні, в Міжнароднім Інституті в „П. В. К. А." Будинку при Джеферсон і 11-тій ул. Обовязком є кожного члена прийти на збори, бо маємо важні справи до полагодження. — Василь Гавриляк, предс.; Лев Білон, кас.; Марія Корнова, секр.

АЙРОНДЕКВІТ, Н. Й. Тов. ім. Т. Шевчнека, від. 289, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15 листопаду, в годині 2-гій пополудні, в українській ґали на Норт Ґудман. Просимо членів прийти на ті збори в означений час, бо маємо важні справи до полагодження. — Н. Головка, секр.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ. (47)

Хоч Тарзан не знав напевно, чи в околицях, у яких знаходиться багато крокодилів, є також леговище людей-леопардів, проте він поставив собі за завдання в першій мірі віднайти те місце. Орієнтуючись раз по сонці, другий раз по моху на деревах, він непомильно зближався до цього місця, куди прямував. За ним поспішав вірний Орандо.

В цю саму пору, десь в іншому місці нетрів, розгравалась інша сцена: між двома великими деревами, перед розбитим шатром сиділи два мужчини. Один з них, молодший, заговорив: „Старий друже, я перетомлений, мені обридли ці нетри". „То чому ж ти, хлопче, не вертаєшся назад до Злучених Держав?" — відповів перший.

Але, сказавши це, старший поспішив відразу перепросити хлопця. Вони обидва заключили були дружбу та завязали спілку разом торгувати цілий рік. Вони також обіцяли собі не випитувати один одного про його минувшину. Вони знали про себе лищ те, що кожний з них приїхав сюди до Африки, щоб загоїти якусь серцеву рану, спричинену жінкою.

Розмовляючи так, вони не знали, що кожний їх крок слідкують заховані люди-леопарди, які ждали на відповідний момент, щоб покінчити з ними, з їх життям та з їхніми „серцевими" й усякими іншими клопотами. Колиб вони це знали, то може забулиб на хвилю про свої клопоти; а може їх любовні розчарування були такі сильні, що вони байдуже булиб зустріли цю небезпеку?